

ЦЕНТРАЛНА ИЗБИРАТЕЛНА КОМИСИЯ
Обществен съвет

ПРОТОКОЛ

№ 177

На 22.08.2024 г. се проведе заседание на **Общественния съвет към ЦИК**.

ПРИСЪСТВАХА:

Ива Лазарова – председател на **Общественния съвет**, **Институт за развитие на публичната среда**;

Свилена Гражданска – зам.-председател на **Общественния съвет**, **Институт за социална интеграция**;

Надежда Гологанова – **Гражданска инициатива за свободни и демократични избори**;

Божидар Василев – „Зона за трансатлантически просперитет – наблюдателна мисия България“

Румен Василев – Сдружение „Нова алтернатива“;

Цветелина Пенева – Сдружение „Демокрация и законност“;

Цветозар Томов – **Централна изборителна комисия**

Заседанието бе открито в 16 часа и 25 минути и председателствано от госпожа **Ива Лазарова** – председател на **Общественния съвет към Централната изборителна комисия**

* * *

ПРЕДСЕДАТЕЛ ИВА ЛАЗАРОВА: Здравейте на всички!

Откривам редовното заседание на Обществения съвет към Централната избирателна комисия.

Изпратих ви предварително проекта за дневен ред, който сега ви предлагам да гласуваме.

Д н е в е н р е д:

1. Обсъждане на текущи задачи на Обществения съвет към ЦИК.
2. Разни.

Имате ли предложения за допълнения към дневния ред.

Ако сте съгласни с така предложения дневен ред, моля да гласувате.

Дневният ред се приема единодушно.

Преминаваме към **първа точка**.

Обсъждане на текущи задачи на Обществения съвет към ЦИК.

По първа точка ви докладвам няколко неща.

Проведохме работна среща с фирмата доставчик на машините „Сиела-Норма“ АД и производителя на машините „Смартматик“, в която се включиха осем от организациите в Обществения съвет. С представителите на двете компании се обсъдиха главно проблемите, които станаха факт с машинното гласуване, така наречените бели бюлетини от машинното гласуване. Като ние задавахме въпроси свързани с това, дали двете компании имат представа, колко са засегнатите машини от този дефект. Дали става въпрос за систематичен проблем или някакво хаотично явление. Каква може да е причината за този дефект. Дали е софтуерен, защо компаниите продължават да твърдят, че става въпрос за проблеми с хартията, с която оперират машините и разбира се какви могат да са стъпките за избягване на този проблем на предстоящите парламентарни предсрочни избори. Това горе долу бяха въпросите, върху които се съсредоточихме. Планираме изготвянето на резюме, което можем да използваме от името на Обществения съвет, за да запознаем

заинтересованите страни, практически какво е било дискутирано на тази среща. Това е първото, което исках да ви споделя.

На второ място, искам да ви разкажа докъде се стигна с нашето писмо до администрацията на Народното събрание, с което поискахме да бъдат издадени пропуски на членовете на Обществения съвет, за да можем да присъстваме както на заседания на ЦИК, когато решим, така и да влизаме безпроблемно когато става въпрос за нашите заседания, без всеки път да се изискват пропуски от Централната изборителна комисия непосредствено преди заседанията.

От Народното събрание ни уведомяват, че такива пропуски трябва да бъдат поискани от името на Централната изборителна комисия. Така че това, което ви предлагаме със Стефан Манов и Свилена Гражданска е да подготвим едно писмо до Централната изборителна комисия, с което да препратим отговора на администрацията на Народното събрание и още веднъж да поискаме от Централната изборителна комисия да поиска от администрацията на Народното събрание, такива пропуски да ни бъдат издадени с период на валидност от една година, както всъщност се е оперирало например през 2020 и 2021 г. например., може би през 2022 г. Както знаем, а в посочено и в писмото, назад във времето, членовете на Обществения съвет винаги са имали такива едногодишни пропуски. Това са двете неща, за които исках да ви уведомя.

В допълнение, искам да докладвам и за нещо, което не сме обсъждали в последните работните заседания. Става въпрос за документи, които Общественият съвет е поискал от Централната изборителна комисия да публикува на подстраницата на Обществения съвет. Това са някои документи, които към настоящия момент не са публикувани. В момента се сещам например за поне три такива документа. Предложенията ни за машинното гласуване, които са изпратени на 27 юни, предложенията ни за разяснителната кампания, които са изпратени на 3 април. Становището на

Общественият съвет за изборите от юни. Предложенията ни за информационна кампания, мисля, че не сме искали да бъдат публикувани, а по-скоро ги качихме само във фейсбук страницата на Обществения съвет. Но в случая става въпрос за такива документи, които не са качени.

Предложението ни е заедно с писмото за пропуските от администрацията на Народното събрание, да поискаме от Централната изборителна комисия да ги публикува на съответната подстраница на Обществения съвет. С това се изчерпва моята по-детайлна справка на текущите задачи.

Надежда Гологанова има думата.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Само искам да допълня от тези предложения и от другите документи, които искаш да се качат на интернет страницата на ЦИК, да им ги изпратиш още веднъж. Трябва да е формулирано в писмото, за да не помислят, че за първи път им ги изпращаме. Да пишем, за ваше улеснение отново ги прилагаме, за да не им се налага да ги търсят в стари кореспонденции от преди месец и да сверяват заглавия и дати. Може съвсем да бъдат улеснени и да се опише, къде точно трябва да се сложат. Защото сме имали случаи когато не се поставя точно на правилното място. Да влезеш в секцията на Общественият съвет и съвсем точно да им се опише, подраздела еди-кой си и еди-къде си.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ИВА ЛАЗАРОВА: В писмата, които сме изпращали на тези дати така е направено, така че няма да представлява някакъв проблем.

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: По въпроса за пропуските, ако се стигне до там, че Народното събрание трябва да дава пропуски на много хора, аз мога да отпадна от този списък, но поне председателят и заместник-председателите е хубаво да имат. Предлагам да ограничите предложението за пропуски. Сега не знам как е. Нещата може би са променени, но на

времето бяхме подели тази инициатива да имаме постоянен пропуск. С този постоянен пропуск вече няма значение в коя сграда на Народното събрание се влиза. Председателката Ивелина Алексиева сериозно подходи, тогава Народното събрание постави други изисквания, трябваша снимки и се отказаха. Нещата се променят. Пропуска се издава като постоянен пропуск в рамките на съществуването на дадения Парламент. Той не може да бъде за една година, защото или се издава за този Парламент, докато той съществува. Срокът не е една година. Няма значение, защото Парламентът може да съществува пет месеца. По-нататък тази една година за следващия Парламент няма как да важи.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ИВА ЛАЗАРОВА: В писмото са ни отговорили. Има някаква промяна. Били са примерно от 1 януари до 31 пропуските, това е било ограничението във времето.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Имаше такъв период няколко години, но това беше по-отдавна – 2017 – 2018 – 2019 г. През 2020, 2021 ковид времето, тогава нямаше пропуски.

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: През 2014 г. създадохме Общественият съвет в тази зала. Сега не се отказвайте. Предлагам поне три пропуски за председател, заместник-председател поне те трябва да влизат.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Те ги издават в рамките на календарната година. Сега ще са от септември до декември.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ИВА ЛАЗАРОВА: Съгласни ли сте да гласуваме, сегашното ръководство да изготви такова писмо и то да бъде изпратено до Централната избирателна комисия.

Който е за, моля да гласува.

Против? Няма. Въздържали се? Няма.

Приема се единодушно.

В точка първа имам още едно предложение, по което да дискутираме. Става въпрос за Гражданския борд за избори, който

обсъждахме. Няма нужда да дублираме функциите на Обществения съвет с граждански борд. Общественият съвет е достатъчно легитимен и може да решава кой да кани и кой не на негови работни заседания или на заседания изобщо. Имам едно предложение, както сме започнали с фирмите доставчик и производител на машините, да продължим тази серия от срещи преди следващите избори, като се опитаме част от тях да ги направим не работни, а такива с протокол. Мисля, че можем да се обърнем към БНБ. За ГРАО имам някакви съмнения, защото с парламентарните избори проблемите със списъците не са чак толкова съществени. Мисля си за прокуратурата и МВР, ако искате да има част за секциите в риск по темата с купения и контролиран вот.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Предлагам за МВР да изчакаме. Да започнем с БНБ.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ИВА ЛАЗАРОВА: Мисля също и за Информационно обслужване. Там както помним от кръглата маса, беше по-труден достъпа и диалога с тях, така че не зная дали ще имаме успех. Свилена Гражданска добавя и Министерство на електронното управление.

ЦВЕТЕЛИНА ПЕНЕВА: Според мен и Министерство на електронното управление и БНБ е хубаво да ги поканим на първо четене и да изчакаме малко, за да видим какво ще се случи в МВР, въпреки че и в МЕУ може да има промени. в понеделник ще разберем, дали ще се запази състава или ще има нов. Не ни пречи да започнем другата седмица с БНБ. Това е моето предложение.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ИВА ЛАЗАРОВА: Някой от вас иска ли да направи допълнителни коментари?

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Подкрепям да не се занимаваме в момента с граждански борд, защото като го предложихме преди една година имаше смисъл, защото беше ново правителство. Ако ще е същото няма смисъл.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ИВА ЛАЗАРОВА: Да вървим към точка разни.

Сега е и моментът да зададете тон за нови задачи на Общественият съвет преди предстоящите избори.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Писмото до ЦИК за промените в нашите правила, дали да не им напомниш в това писмо, което сега ще им се изпраща, да се добави и такава точка, че на еди-коя си дата сме им изпратили предложение за промени в нашите правила и ги молим да погледнат и да гласуват.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ИВА ЛАЗАРОВА: Стои отворен въпроса с приемането или отхвърлянето на Съюза на младите юристи и това ще припомня.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Да гласуваме в писмото до ЦИК да влезнат и тези неща.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ИВА ЛАЗАРОВА: Съгласни ли сте ръководството да изготви писмо, с което припомня на Централната изборителна комисия, че сме изпратили в края на м. юли предложения за промени в правилата за работата на Обществения съвет. През м. май сме изпратили предложение, Съюза на младите юристи да бъдат приети в състава на Обществения съвет. Да споменем, че на заседанието за разглеждане на промените в правилата, имаме готовност да се включим и ще се радваме да ни уведомят, кога ще бъде проведено подобно заседание на ЦИК, на което ще се разглеждат тези наши промени.

Който е за, моля да гласува.

Против? Няма. Въздържали се? Няма.

Приема се единодушно.

СВИЛЕНА ГРАЖДАНСКА: Може ли към това писмо да допълним, че във връзка с предстоящите избори Общественият съвет напомня, че членовете му са готови да участват в работни групи по изготвяне на Изборните книжа.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ИВА ЛАЗАРОВА: И още един въпрос към всички: дали да ъпдейтнем предложенията ни от преди изборите две в едно. Да добавим, че имаме готовност да ни поканят, ако имат желание дори на работна група за изготвянето на изборните книжа и пак да изпратим позиция, становище, предложение, както решим да го наречем.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Ако искате това да го направим в отделно писмо. Да си прегледаме старите предложения и да видим кое е актуално и още нещо да допълним, да редактираме и да направим отделно писмо по темата.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ИВА ЛАЗАРОВА: Господин Цветозар Томов влиза в залата.

В точка разни, понеже сме стигнали до промените в нашите правила и до Съюза на младите юристи, от името на Общественият съвет ще попитам, господин Томов дали имате някаква представа какво се случва със Съюза на младите юристи и с промените в правилата на ОС. Протоколът от заседанието вече е подписан. Дали има опция, когато се обсъждат, Общественият съвет да бъде поканен на такава среща на ЦИК, за да мотивира, да защити някои предложения и да даде повече коментари, ако са необходими.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Идеята беше да направим работно заседание по всички тези теми и това евентуално би могло да стане другата седмица. Вероятно аз донякъде трябва да поема отговорността за това, че малко се забавиха тези неща, защото бях в отпуск до преди два, три дни и това е мой ангажимент. Това с което мога да се ангажирам е още понеделник да видим, кога бихме могли да се съберем на работно заседание. Това е за предпочитане пред възможността да се обсъжда на редовно заседание, тъй като би могло в по свободен порядък да се изяснят мненията и ще има ли някакви други предложения към ЦИК или несъгласия, алтернативни предложения.

Аз лично гледам добре на идеята да бъде поканен и Общественият съвет на това обсъждане, но в момента не мога да кажа, дали колегите биха предпочели такъв вариант. Ако не възразявате още в понеделник да ви информирам докъде са стигнали нещата и бихме ли могли да го направим още другата седмица. Мисля, че бихме могли и е добре да го направим, защото се очертава да се насрочи дата за избори, а при влизането на ЦИК в активен период е по възможно да се забавят нещата. Добре е да не стигаме до там, да пропуснем последните дни, в които графика на работа на ЦИК е малко по-свободен. Другата седмица все още мисля, че ще бъдем на график заседания вторник – четвъртък. Мисля, че бихме могли да намерим време за такова обсъждане. Може би сряда, изглежда ми подходящ ден. В момента не мога да дам по-конкретна информация.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Това писмо до ЦИК, за което говорихме, да включва само първите две точки за пропуските и за качването на страницата на сайта.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: За пропуските имаме писмо от Народното събрание.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ИВА ЛАЗАРОВА: Въпросът е дали да пишем до Централната избирателна комисия, че Народното събрание, администрацията посочва, че ЦИК трябва да поиска такива пропуски.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Писмото е изпратено до ЦИК.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: От това което са написали, се подразбира, че каквото ЦИК поиска, такива пропуски ще ни издадат.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Лично моето мнение е, че можем да поискаме годишни пропуски за членовете на Обществения съвет. Няма нужда да ни припомним, защото има писмо пристигнало от Народното събрание, което ще се обсъди. При всички положения ще обсъдим този въпрос. Не мога да гарантирам какво ще реши комисията, но ще го обсъдим.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ИВА ЛАЗАРОВА: Въпросът е, ако ние напишем писмо, с което кажем: Уважаема госпожо председател, Народното събрание няма проблем с издаването на пропуск в рамките на една година, бихте ли поискали за членовете на Обществения съвет такъв от администрацията му. Прилагаме ви писмото. Дали това е по-добре, отколкото да оставим на Централната изборителна комисия да каже, че имат едно писмо за сведение от Народното събрание. Общественият съвет ни е писал, но ние им издаваме еднократно.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Мога да кажа личното си мнение, няма да има разлика в двата варианта по отношение на сюжета на обсъждането. При всички положения ще обсъдим въпроса. Мога да си кажа личното мнение, че според мен е много по-уместно да поискаме годишни пропуски, каквато практика е имало. И от това писмо на Народното събрание личи, че те оставят в ръцете на ЦИК да прецени, дали да възстанови тази практика или не. Не би трябвало по такъв въпрос да възникнат прения в комисията. Надявам се, че колегите ще одобрят да изпратим писмо с подобно съдържание до Народното събрание. Още повече това технически е по-лесно за ЦИК и за членовете на Обществения съвет. Писмото на Народното събрание е на бюрото ми. Днес не успях да го докладвам, защото имах ангажимент извън ЦИК и не бях на заседанието. Може би е по-добре, ако организираме другата седмица такава среща във вторник или в четвъртък, на едно от двете заседания и бихме могли да гласуваме едно писмо до Народното събрание. Според мен ясно личи от техния отговор, че ако те получат такава писмо от ЦИК, ще издадат пропуски за целия период. Вие сте напълно свободни да решите дали да изпратите още едно писмо до ЦИК.

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: Вие ли ще докладвате писмо?

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Аз ще го докладвам.

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: Аз не знам как е мотивирано писмото, но в крайна сметка не е за подценяване мотива, че Общественият съвет не е събрана от тук, от там организации, а това е орган на основание на Изборния кодекс, че ние сме орган, който подпомага дейността на Централната изборителна комисия. Ние не сме случаен орган, ние сме по закон създаден и това е достатъчно основание ЦИК да се застъпи пред Народното събрание за такива пропуски.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Мисля, че не е необходимо и застъпване.

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: Ние трябва да мотивираме ЦИК, за да вземе това решение.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: ЦИК не е обсъждал въпроса. Аз не знаех, че има такава практика. Най-добре е да възстановим тази практика. Преценете вие сами, дали да ни изпратите още едно писмо. Споделям само гледната си точка, че по отношение на самото обсъждане това няма да има особено значение. Писмото ще бъде обсъдено и въпросът да получите годишни пропуски, ще бъде поставен на това обсъждане.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ИВА ЛАЗАРОВА: Още един въпрос към Вас, г-н Томов. Докъде е стигнал ЦИК със своя анализ на т.нар. „бели бюлетини“ от машините?

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Това което мога да кажа е, че ЦИК взе решение да се направи експертиза на всичките 140 машини, които са дали дефект по време на последните избори, в която участваха експертите, които ЦИК е наел, както и експерти на Министерство на електронното управление. Нашите експерти са дали доклад, още чакаме доклада от експертите на МЕУ.

От „Сиела-Норма“ определено твърдяха на предишните избори, че основната причина да подобни дефекти, тогава те бяха по-малко, е в ширината на шпурата, която е един инч, вместо половин инч, колкото е спецификацията на „Смартматик“. Причината тогава да бъде един инч

беше в това, че Печатницата на БНБ не разполагаше с техническа възможност да разролва ролки с половин инчова шпула. След промените в Изборния кодекс, ЦИК беше задължен да възложи тази задача на Печатницата на БНБ, за да се нанесат допълнителни защиты на хартията, която се използва в изборите и от там тръгна тази дискусия. Сега проблемът с ширината на шпулата е отстранен, защото Печатницата на БНБ се снабди с такава машина. Появи се проблема за материала на шпулата – картон или пластмаса. Аз лично не знам, като този проблем бъде разрешен, а ние ще го обсъдим при всички положения сега, като тръгнем да организираме новите избори, няма да възникне нещо друго. Нямам представа.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Аз предлагам това писмо, което преди малко гласувахме Ива Лазарова и ръководството да го направят, предлагам да го отложим с една седмица, за да видим другата седмица как вървят обсъжданията по нашите теми свързани с Обществения съвет в ЦИК и тогава на следващото заседание да решим.

СВИЛЕНА ГРАЖДАНСКА: Аз съм за.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ИВА ЛАЗАРОВА: Предложението на Надя Гологанова е да отложим изпращането на двата документа с една седмица.

Който е за, моля да гласува.

Против? Няма. Въздържали се? Няма.

Приема се единодушно.

Закривам заседанието.

/ Закрито в 17 часа и 20 минути /

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

Ива Лазарова

Стенограф:

Силвия Михайлова

